

Gymnasieungdomars studieintresse

Läsåret 2002/03

UF0513

A. Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Utbildning och forskning.

A.2 Statistikområde

Befolkningen och utbildning.

A.3 Statistikprodukten ingår i Sveriges officiella statistik

Statistiken är officiell på den nivå som redovisas i Statistiska meddelanden, serie UF 36.

A.4 Beställare

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson:

Telefon: 08-506 940 00, 019-17 60 00

Telefax: 08-661 52 61, 019-17 70 80

E-post: scb@scb.se

A.5 Producent

Myndighet/organisation: SCB

Kontaktperson: Daniel Samuelsson

Telefon: 019-176517

Telefax: 019-177082

E-post: daniel.samuelsson@scb.se

Kontaktperson: Anna Bengtsson

Telefon: 019-176208

Telefax: 019-177082

E-post: anna.bengtsson@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 9 kap. 4 § sekretesslagen (1980:100).

Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Registret avidentifieras efter årlig insamling och sparas i SCB:s arkiv.

A.9 EU-reglering

Statistiken regleras inte av EU.

A.10 Syfte och historik

SCB genomförde den första undersökningen om gymnasieungdomars studieintresse under våren 1993 bland de elever som gick i gymnasieskolans avgångsklasser läsåret 1992/93. Syfte var att belysa hur intresset för att börja läsa på högskola förändras över tiden. Nästa undersökning gjordes på hösten samma år, bland elever i gymnasieskolans avgångsklasser läsåret 1993/94. Orsaken till att ändra referensperiod från vårtermin till hösttermin var att kunna presentera statistiken tidigare. Sedan dess har undersökningen genomförts under hösten varje år.

A.11 Statistikanvändning

De viktigaste användarna av statistiken är universitet och högskolor, Högskoleverket och Utbildningsdepartementet. Statistiken används som underlag för information om samt planering av utbildningsprogram och kurser.

Innehållet i undersökningen är beslutat i samråd med programrådet för programmen Utbildning-arbetsmarknad och Prognosinstitutet, där det finns representanter från Högskoleverket, Skolverket, AMS, ITPS, Göteborgs- och Stockholms universitet, Näringsdepartementet samt Utbildningsdepartementet.

A.12 Uppläggning och genomförande

Gymnasieungdomars studieintresse är en urvalundersökning som genomförs en gång per år. Uppgifterna samlas in fr.o.m. första veckan i oktober t.o.m. första veckan i december via postenkäter till elever i årskurs tre i gymnasieskolan. Undersökningens rampopulation hämtas från Skolverkets elevregister. Eftersom registret över elever i årskurs 3 för aktuellt läsår inte är färdigt när undersökningen genomförs på hösten, måste föregående läsårs register över elever i årskurs två användas som rampopulation. Årskurs-3-registret är dock klart i samband med statistikframställningen. Det registret utnyttjas sedan i skattningsförfarandet för att korrigera för täckningsbristerna.

Rampopulationen stratifieras på riksområde, programgrupp (studieförberedande/yrkesförberedande) samt kön. Cirka 3 200 individer ingår i SCB:s urval. Det förekommer dock regionala tillägg på uppdrag som gör att den slutliga urvalsstorleken blir större (10 214 i 2002 års undersökning).

Postenkäten som skickas ut innehåller frågor som rör sig kring intresset för att börja läsa på högskola, vilken högskola som föredras och vilken inriktning på högskolestudierna som är mest lockande. Tre skriftliga påminnelser skickas ut under insamlingsperioden.

A.13 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Undersökningen genomgår en genomlysning. Ett nytt missivbrev kommer att testas under hösten 2003. Blanketten ska testas 2003.

B. Kvalitetsdeklaration

0 Inledning

Gymnasieungdomars studieintresse genomförs en gång per år. Uppgifterna samlas in under hösten via postenkäter till elever i årskurs tre i gymnasieskolan. Under 2003 publiceras resultat från den uppgiftsinsamling som gjordes under hösten 2002.

Syftet med undersökningen är att belysa hur stort intresset för att börja läsa på högskolan är bland gymnasieelever och hur intresset för högskoleutbildning förändras över tiden.

1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

I statistiken redovisas bland annat:

Den andel som planerar att börja läsa på universitet eller högskola inom tre år bland elever i gymnasieskolans avgångsklasser.

Den andel av dem som planerar att läsa vidare som vill läsa inom ett visst ämnesområde.

Den andel av dem som planerar att läsa vidare som vill läsa vid ett visst universitet eller en viss högskola.

1.1.1 Objekt och population

Statistikens objekt är individer (elever). Målpopulationen är de elever som går sista året på gymnasieskolans nationella program läsåret 2002/03.

Rampopulationen är de elever som gick i årskurs två läsåret 2001/02.

1.1.2 Variabler

Variablerna i statistiken är dels hämtade från Skolverkets elevregister och dels via frågor i postenkät. Några av dem är:

Kön: Registervariabel, uppgift från personnummer.

Län och kommun: Registervariabel. Följer rikets indelningar.

Gymnasieprogram: Registervariabel. Översatt från studievägskod.

Intresse för högre studier: Undersökningspersonen svarar utifrån tre fasta svarsalternativ (ja, nej, har inte bestämt) om hon/han planerar att börja läsa på högskola inom de närmaste tre åren.

Ämnesområde: Undersökningspersonen svarar inom vilket ämnesområde de huvudsakligen vill studera. Indelningen följer i stort sett de områden som finns i SCB:s högskolestatistik.

Universitet/högskola: Undersökningspersonen svarar vid vilken högskola de helst vill studera vid. Helt jämförbar med SCB:s högskolestatistik.

Avgångna från gymnasieskolans linjer/program: Elever som har lägst betyget Godkänd på kurser som omfattar minst 90 procent av de gymnasiepoäng som krävs för ett fullständigt program.

1.1.3 Statistiska mått

De statistiska storheterna (parametrarna) utgörs av totaler och av kvoter av olika slag. De senare består vanligtvis av procentuella andelar. Statistiken redovisas, förutom för hela målpopulationen, också på redovisningsgrupper.

Dessutom redovisas 95%-iga konfidensintervall för skattningarna av parametrarna.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas på kön och program: De flesta av variablerna redovisas endast för natur- och samhällsvetenskapsprogrammet samt övriga program. Ett par variabler, intresse för högre studier samt universitet/högskola, redovisas även på riksområde.

1.1.5 Referenstider

Oktober-december läsåret 2002/03 för både objekt och variabler.

1.2 Fullständighet

Enkätundersökningen om gymnasieungdomars studieintresse är ett komplement till registerstatistiken om övergången från gymnasieskola till högskola, och är en mycket liten del av det totala utbudet av utbildningsstatistik.

2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Den osäkerhet som orsakas av att skattningarna baserar sig endast på ett urval och inte hela målpopulationen uppskattas med hjälp av 95%-iga konfidensintervall, vilka anges i omedelbar anslutning till (punkt-) skattningarna. Alla utvalda elever har inte lämnat uppgifter, vilket kan orsaka skevhet i skattningarna (bortfalls skevhet). Dessutom kan vi ha täckningsbrister beroende på att urvalet drogs från årskurs-2-registret och målpopulationen består av årskurs-3-elever. Även mätfel kan förekomma.

Estimationen har genomförts med en kalibreringsestimator, som utnyttjade ett stort antal registervariabler (hjälpvariabler). Syftet har varit att minska konfidensintervallen och särskilt bortfallsfelen och täckningsbrister. Hjälpinformationen visade sig vara ”stark” och därför torde de två senare felen ha reducerats kraftigt.

Kalibreringen har också lett till att konsistenta skattningar har erhållits, d.v.s. skattningarna överensstämmer med de storheter som finns i årskurs-3-registret.

2.2 Osäkerhetskällor

2.2.1 Urval

Rampopulationen bestod av 85 598 elever som gick i årskurs två läsåret 2001/02. Populationen stratifierades. Stratifieringsvariabler var region, programgrupp och kön – sammanlagt bildades 148 strata. Storleken på urvalet var 10 214 personer.

De svar som kom in räknades upp med s.k. kalibrerade vikter. Dessa vikter tar hänsyn till urvalssannolikheterna, svarsbenägenheten och målpopulationen beskriven med årskurs-3-registret.

I kalibreringen användes följande registervariabler (hjälpvariabler): Kön, riksområde (NUTS), program, vårdnadshavarens födelse land, vårdnadshavarens utbildningsnivå, vårdnadshavarens civilstånd, slutbetyg i årskurs 9. Särskilt vårdnadshavarens utbildningsnivå och slutbetyg i årskurs 9 visade sig vara starka variabler. Se vidare Gustafsson och Lundström (2003).

2.2.2 Ramtäckning

Rampopulationen skilde sig från målpopulationen. I ramen ingick de elever som gick i andra årskursen på gymnasieskolan läsåret 2001/02. Målpopulation var de elever som gick i tredje årskursen läsåret 2002/03. Anledningen till att ett årgammalt register används för att skapa ramen är att det aktuella inte är klart när undersökningen genomförs.

Undertäckningen i statistiken, som utgörs av elever som hade studieuppehåll läsåret 2001/02 men som hade återupptagit sina gymnasiestudier ett år senare, är okänd.

Övertäckningen består av de elever som avbrutit eller gjort uppehåll i sina studier under eller efter årkurs två. Viss övertäckning går att identifiera vid datainsamlingen.

Korrigerings för både över- och undertäckning har utförts.

2.2.3 Mätning

I undersökningen används ett frågeformulär. De flesta frågorna har endast fasta svarsalternativ. Frågorna om ämnesområde och examen har ett begränsat antal fasta svarsalternativ samt ett öppet. Det finns t.ex. ett stort antal olika examina och alla kan inte få ett fast svarsalternativ p.g.a. utrymmesbrist. Det förekommer att de uppgifter som lämnas på de öppna svarsalternativen är för knapphändiga för att de ska kunna kodas.

2.2.4 Svartsbortfall

Objektsbortfallet i undersökningen var 28 procent. Bortfallet bestod nästan uteslutande av ej avhörda personer, 27 procentenheter. Objektsbortfallet varierade mycket mellan strata.

Det partiella bortfallet varierade mellan 0 och 5 procent för olika frågor.

2.2.5 Bearbetning

Scanningprogrammet som används innehåller validitetskontroller. Dessutom görs manuell granskning och rättning av insamlad data. Personalen som arbetar med undersökningens dataregistrering har lång erfarenhet av arbetet.

2.2.6 Modellantaganden

Inga antaganden utöver det som nämns om bortfallet under punkt 2.2.1.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Konfidensintervall, 95-procentiga för alla skattningar.

3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Statistiken publiceras en gång per år. Tidpunkten för datainsamling har varit densamma sedan läsåret 1993/94.

3.2 Framställningstid

Arbetet med frågeblanketten och urvalsramen påbörjades i september 2002. Urvalet drogs i slutet av månaden. Den första omgången med frågeblanketter skickades ut den 1 oktober. Tack- och påminnelsekort skickades den 10 oktober. Nästa påminnelse skickades 23 oktober och en påminnelse med ny blankett den 13 november. Insamlingen avslutades den 7 december.

Under början av december granskades och rättades materialet. Den 20 december var datafilen färdig för tabellframställning. Arbetet med att ta fram statistiken påbörjades i januari 2003. Det statistiska meddelandet publicerades den 28 mars 2003.

3.3 Punktlighet

Statistiken publicerades enligt planen.

4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Variabelinnehållet har varit det samma i samtliga undersökningar läsåren 1993/94-2001/02. Jämförelse på riksnivå är möjlig över tiden.

Under läsåret 2002/03 skedde en omorganisation i gymnasieskolan. Ett nytt gymnasieprogram bildades, teknikprogrammet, och den tekniska grenen på naturvetenskapsprogrammet togs bort. Detta har medfört att jämförelser med tidigare år för redovisningsgrupperna "Naturvetenskapsprogrammet" och "Övriga program" måste göras med viss försiktighet. Däremot påverkas inte de resterande redovisningsgrupperna "Samtliga program" och "Samhällsvetenskapsprogrammet" av denna omorganisation.

Till årets undersökning byttes även skattningsmetod, vilket har medfört att bortfalls- och täckningsfel har minskat jämfört med de tidigare årens skattningar. Detta kan, till viss mån, påverka jämförbarheten över tiden.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

Statistikens viktigaste variabel, intresse för högre studier, följer ingen vedertagen definition eller reglering. Den definieras av en fråga som ställs i undersökningen: "Har du planer på att börja studera på högskola inom de närmaste tre åren?". Resultatet av den frågan och ett antal följdfrågor redovisas på kön, vissa gymnasieprogram och vissa regioner. Alla de grupper som målvariablerna redovisas för är definierade utifrån information som finns i SCB-register, t.ex. utbildningskoder för gymnasieprogram och kommunkoder.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Statistiken är delvis jämförbar med SCB:s registerstatistik om övergången från gymnasieskolan till högskolan. Det är dock en jämförelse som bör göras med viss försiktighet eftersom den ena undersökningen mäter en attityd och den andra mäter något som faktiskt har inträffat.

5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Statistiska meddelanden, serie UF 36, Utbildningsstatistisk årsbok och Fickskolan.

5.2 Presentation

Tabeller, text och diagram.

5.3 Dokumentation

Undersökningen dokumenteras i Metadok.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Statistikanvändare kan få specialbearbetningar gjorda. Det går också att, efter speciell prövning att få tillgång till en avidentifierad version av primärmaterial.

5.5 Upplýsningstjänster

Daniel Samuelsson, programmet Utbildning-arbetsmarknad vid SCB.

Telefon: 019-17 65 17

Fax: 019-17 70 82

e-post: daniel.samuelsson@scb.se

Anna Bengtsson

Telefon: 019-17 62 08

Fax: 019-17 70 82

e-post: anna.bengtsson@scb.se